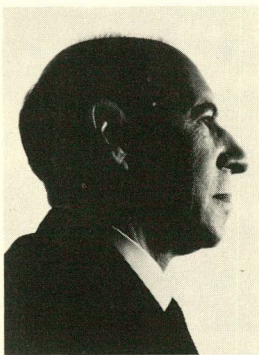

BERCKELAERS, Ferdinand, dichter, romancier, essayist, kunstcriticus en -historicus, graficus (Borgerhout 10 maart 1901).

Zoon uit een Antwerpse franskiljonse bourgeois-familie. Werd flamingant door het lezen van het werk van Guido Gezelle en het bijwonen van de liederavonden van Jef van Hoof, waar de muziek van Peter Benoit hem geestdriftig maakte. Koos als zeventienjarige collegeleerling de schuilnaam Seuphor (anagram van Orpheus) om in een clandestien schoolkrantje de franskiljonse leraren

aan te vallen. (Onder deze naam liet hij zich in 1964 als Frans staatsburger naturaliseren.) Was stichter van diverse flamingantische strijdblaadjes, o.a. De Klauwaert. Was in 1920 aanwezig op de dramatische Guldensporenviering te Antwerpen, toen Herman van den Reeck werd neergeschoten en werd zelf door een sabel aan het hoofd gewond. Verwerkte later zijn Vlaamse en ook persoonlijke jeugdervaringen in de autobiografische roman *Les évasions d'Olivier*. Trickmansholm (1939; tweede uitgave 1946).

Stichtte in 1921, samen met Geert Pijnenburg, het tijdschrift *Het Overzicht*, dat aanvankelijk strijdend Vlaams was. Na een voordracht in het atheneum van Antwerpen, waar Theo van Doesburg, de latere directeur van *De Stijl*, Mondriaan introduceerde, kreeg het artistieke het overwicht. Bij de medewerkers waren o.m. Marinetti, Prokofieff, Manuel de Falla, Kandinsky, Picasso. Publiceerde tot grote woede van Paul van Ostaijen *De voetbalmatch*, een gemystificeerd gedicht, dat onder de naam van Van Ostaijen was ingezonden. Sloot vriendschap met de Antwerpse abstracte schilder Jozef Peeters en bracht met hem een bezoek aan Berlijn, waar hij o.m. Walden, Marinetti en Gabo leerde kennen. Maakte tijdens een verblijf in Parijs kennis met Mondriaan en Delaunay. Publiceerde in 1924 *Carnet Bric-à-brac*, dat half in het Nederlands, half in het Frans is gesteld. Vestigde zich in 1925 definitief in Parijs, welke stad hij in zijn roman *La Visage de Senlis* (1947) ongenadig afkamt. Maakte datzelfde jaar in Menton kennis met Georges van Tongerloo, de enige Vlaming en beeldhouwer van *De Stijl*. Gaf *Het Overzicht* op en publiceerde voortaan alleen nog literair werk in het Frans, o.m. *Diaphragme intérieur et un Drapeau* (1926) en de verzenbundel *L'Ardente Paix* (1936).

Van in zijn Parijse tijd interesseerde Seuphor zich meer en meer voor de abstracte kunst en in 1929 stichtte hij, samen met de schilder Torrès Garcia, de groep *Cercle et Carré*, die in 1930 de eerste grote internationale tentoonstelling van abstracte kunst organiseerde. In 1931 verscheen een essay over El Greco en in 1932 *Un renouveau de la peinture en Belgique flamande*, waarin voornamelijk het Vlaamse expressionisme wordt behandeld. Sloot vriendschap met Jacques Maritain en werkte mee aan het tijdschrift *L'Esprit*. Maakte een geestelijke crisis door en vestigde zich, na zijn huwelijk met een Parisienne, in Anduze, een dorpje in de

Cévennes. Hij leidde er veertien jaren een landelijk leven en vertaalde er o.m. Guido Gezelle, *Etude et traductions* (1943).

In 1948 was Seuphor weer in Parijs en liet er het eerste boek over abstracte kunst verschijnen, *l'Art abstrait, ses origines, ses premiers maîtres*, dat de periode tot 1918 behandelt. In 1935 wijdde hij een magistrale monografie aan zijn vriend Mondriaan en een jaar later publiceerde hij *Dictionnaire de la peinture abstraite*, een standaardwerk dat de abstracte kunst van de hele wereld behandelt en in de belangrijkste talen werd vertaald. In 1962 verscheen tegelijk in vijf talen het grote werk *La peinture abstraite, sa genèse, son expansion*, dat de evolutie van de abstracte kunst tot in deze tijd op de voet volgt. Het werk verscheen in het Nederlands onder de titel *Abstracte schilderkunst. Ontstaan en ontwikkeling* (1965). Seuphor is ook de belangrijkste auteur van het luxueus uitgevoerde boek *De abstracte schilderkunst in Vlaanderen* (1963). Een belangrijke historisch-filosofische bundel over de abstracte stijl is *Le Style et le Cri* (1965). Seuphor wordt beschouwd als de grote kenner van de abstracte kunst. Hij heeft al de grote schilders van die school persoonlijk gekend en was o.m. zeer bevriend met Mondriaan, Léger, Delaunay, Arp.

Seuphor maakt zelf ook tekeningen; daarin speelt de horizontale lijn een belangrijke rol, c.m. *Desins à lacunes à traits horizontaux*. Ook is hij schilder, tapijontwerper, pottenbakker. Exposities van zijn werk hadden plaats in vele Europese steden. Een grote retrospectieve werd te Antwerpen gehouden in 1972.

WERKEN: *Les évasions d'Olivier Trickmansholm* (1939; tweede uitgave 1946); - *Un renouveau de la peinture en Belgique flamande* (1932); - *Guido Gezelle. Etude et Traductions* (1943); - *De abstracte schilderkunst in Vlaanderen* (1963).

LITERATUUR: F. Bernard, *Itinéraire spirituel de Michel Seuphor* (1946); - J. Florquin, *Michel Seuphor*, in *Ten huize van...*, II (1968); - J. Martens, *Michel Seuphor* (1971); - M. Bilcke, *Michel Seuphor 70 jaar*, in *De Spectator* (25-27 juni 1971); - *Seuphor* (1972).

JOOS FLORQUIN